

عنوان مقاله:

فرآیند حکم شناسی در استنباط

محل انتشار:

فصلنامه جستارهای فقهی و اصولی، دوره 6، شماره 19 (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 40

نویسندگان:

سید محمدباقر قدمی - پژوهشگر و مدرس سطوح عالی حوزه علمیه مشهد. مشهد - ایران

رضا میهن دوست - پژوهشگر و مدرس سطوح عالی حوزه علمیه مشهد و دانشجوی دکتری فقه جزایی دانشگاه علوم اسلامی رضوی.
مشهد - ایران

خلاصه مقاله:

مدتی است که در مجامع علمی، اصطلاح الگوریتم مطرح شده است. این اصطلاح، به معنای فرآیندسازی هر عملیاتی است. از آن جا علم فقه، دارای عملیات استنباط است، می توان گفت استنباط فقهی، دارای الگوریتم است. این الگوریتم استنباط فقهی را باید از علم اصول طلب نمود؛ چرا که رسالت علم اصول، فراهم سازی قواعد کلی استنباط فقهی و فرآیند سازی آنها است. در واقع، الگوریتم به مثابه یک دستگاه استنباطی است که توسط علم اصول، مستدل و نظریه پردازی می شود و در اختیار فقیه قرار می گیرد. البته فقهاء در مباحث فقهی، نگاهی الگوریتمیک به استنباط حکم شرعی داشته اند؛ اما آن را به صورت شفاف بیان نکردند؛ از این رو الگوریتم پیشنهادی این جستار، شفاف سازی الگوریتم ارتکازی فقهاء محسوب می شود. خروجی این الگوریتم، حکم شرعی و تعیین مرتبه آن است؛ یعنی الگوریتم استنباط باید به این سوال پاسخ دهد که آیا حکم، جعل شده است یا خیر و اگر جعل شده است، آیا به مرتبه فعلیت رسیده است یا خیر و اگر به مرتبه فعلیت رسیده است، آیا به مرتبه تنجز هم رسیده است یا خیر از این رو، الگوریتم پیشنهادی بر اساس همین مراتب حکم پی ریزی شده است. لذا در این نوشتار با استفاده از منابع کتابخانه ای و بر اساس روش توصیفی تحلیلی به بررسی عملکرد فقها پرداخته شده است تا بدین وسیله الگوریتم استنباطی ایشان استخراج شود.

کلمات کلیدی:

استنباط، الگوریتم استنباط، فرآیندسازی، اصول فقه، حکم شرعی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1043350>

